SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 181/2011-35

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 14. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť E., B., zastúpeného advokátom Mgr. V. Š., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 1 S 276/2010 a takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 276/2010 p o r u š i l základné právo E., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 276/2010-20 zo 17. marca 2011 z r u š u j e vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec v r a c i a na ďalšie konanie.

3. E. p r i z n á v a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 628,37 € (slovom šesťstodvadsaťosem eur a tridsaťsedem centov), ktorú j e Krajský súd v Bratislave

p o v i n n ý vyplatiť na účet právneho zástupcu Mgr. V. Š., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. II. ÚS 181/2011-10 zo 4. mája 2011 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť E., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 S 276/2010.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže sťažovateľ podaním z 13. júna 2011 a tiež krajský súd vo vyjadrení z 2. júna 2011 vyslovili súhlas, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd vychádzal pritom z listinných dôkazov a vyjadrení nachádzajúcich sa v jeho spise.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ žalobou podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku podanou krajskému súdu 24. novembra 2010 proti Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) sa domáhal preskúmania fiktívneho rozhodnutia z 29. septembra 2010, ako aj rozhodnutia z 5. novembra 2010, a to pod sp. zn. 25/2010-11-I/ORK. Rozsudkom krajského súdu č. k. 1 S 276/2010-20 zo 17. marca 2011 bolo rozhodnutie žalovaného podľa ustanovenia § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku zrušené, pretože žalovaný ako správny orgán nepredložil krajskému súdu na jeho výzvu spisy správneho konania. Krajský súd zároveň rozhodol tak, že sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania, hoci ich tento riadne vyčíslil a uplatnil podaním z 20. decembra 2010 doručeným krajskému súdu toho istého dňa. Krajský súd nepriznanie náhrady trov sťažovateľovi odôvodnil tým, že rozhodnutie

žalovaného bolo zrušené z iných dôvodov, než požadoval sťažovateľ. Z odôvodnenia teda nie je zrejmé, či krajský súd náhradu trov konania sťažovateľovi nepriznal pre neúspech vo veci, alebo zohľadnil dôvody hodné osobitného zreteľa, ktorých existenciu však ani len nenaznačil. Sťažovateľ sa tak z rozsudku dôvod nepriznania náhrady trov nemôže dozvedieť, a to navyše za situácie, keď mal v konaní plný úspech. Rozsudok krajského súdu teda vo výroku o náhrade trov konania trpí absenciou odôvodnenia, čo zakladá porušenie označeného práva sťažovateľa. Účelom náhrady trov konania je kompenzovať účastníkovi konania výdavky, ktoré musel vynaložiť v dôsledku protiprávneho konania, proti ktorému sa musel brániť súdnou cestou. V konečnom dôsledku ide o aplikáciu základnej zásady, podľa ktorej z nepráva nemôže vzniknúť právo a konanie v súlade s právom nesmie byť na ujmu. V súlade s tým je zákonná úprava náhrady trov konania založená na zásade úspechu v konaní, nie na zásade zásluhovosti. Úspešný je vo veci ten účastník konania, ktorého meritórnemu návrhu bolo vyhovené, pričom meritórnym návrhom je to, čoho sa účastník domáha, nie argumenty a dôvody, o ktoré svoj návrh opiera.

Sťažovateľ navrhuje vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označeného článku ústavy s tým, aby bol rozsudok krajského súdu zo 17. marca 2011 vo výroku o náhrade trov konania zrušený a vec v rozsahu zrušenia vrátená na ďalšie konanie. Napokon požaduje náhradu trov právneho zastúpenia advokátom vo výške 314,18 €.

Z vyjadrenia podpredsedu krajského súdu povereného zastupovaním predsedu súdu z 2. júna 2011 doručeného ústavnému súdu faxom toho istého dňa a poštou 9. júna 2011 vyplýva, že dôvodom na zrušenie rozhodnutia bol fakt, že žalovaný nepredložil krajskému súdu ani na jeho výzvu administratívny spis, v dôsledku čoho bolo pre pasivitu žalovaného znemožnené krajskému súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovaného. O trovách konania krajský súd rozhodol tak, že sťažovateľovi ich náhradu nepriznal podľa ustanovenia § 250h ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku, keďže rozhodnutie bolo zrušené z iných vecných dôvodov, než boli uvádzané v žalobe. Inak povedané, krajský súd nezrušil rozhodnutie z dôvodov uvádzaných v žalobe, ale z procesných dôvodov (žalovaný nepredložil administratívny spis), čo krajský súd vyhodnotil ako dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý nezakladá v tomto prípade právo sťažovateľa na náhradu trov právneho zastúpenia. Nemožno v tomto prípade hovoriť o meritórnom úspechu sťažovateľa, lebo

krajský súd sa meritom žaloby za týchto okolností vôbec nezaoberal. Tento právny názor vyplýva aj zo stanoviska Správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. SNJ 7/2009-2 prijatého na zasadnutí konanom 19. a 20. mája 2009, ako aj z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008.

Z repliky sťažovateľa z 13. júna 2011 doručenej ústavnému súdu 16. júna 2011 vyplýva, že vo vyjadrení krajského súdu nie sú obsiahnuté žiadne nové skutočnosti, na ktoré by sťažovateľ nereagoval už v podanej sťažnosti. Pokiaľ sa krajský súd odvoláva na závery najvyššieho súdu, ide o skutočnosť z právneho hľadiska nepodstatnú, lebo nejde o orgán s normotvornou právomocou. K otázke trov konania pri zrušení rozhodnutia pre nepredloženie spisu pritom existujú presvedčivé rozhodnutia ústavného súdu, s ktorými sú závery najvyššieho súdu v rozpore.

Ústavný súd doručil sťažnosť, uznesenie o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, vyjadrenie krajského súdu a repliku sťažovateľa aj žalovanému s tým, aby sa aj on mohol vyjadriť vo veci samej, keďže rozhodnutím ústavného súdu môže byť dotknutý vo svojich právach.

Z vyjadrenia žalovaného zo 4. júla 2011 doručeného ústavnému súdu faxom toho istého dňa a poštou 6. júla 2011 vyplýva, že žalovaný považuje sťažnosť predovšetkým za neprípustnú, lebo podľa jeho názoru mohol sťažovateľ podať proti rozsudku krajského súdu č. k. 1 S 276/2010-20 zo 17. marca 2011 do výroku o náhrade trov konania odvolanie. Podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v piatej časti. Keďže dôvodom zrušenia rozsudku bola jeho nepreskúmateľnosť pre nepredloženie administratívneho spisu žalovaným, nie je proti rozsudku možné podať odvolanie, čo sa však podľa názoru žalovaného vzťahuje iba na možnosť podania odvolania, pokiaľ ide o meritum veci. Keďže piata časť Občianskeho súdneho poriadku osobitne neupravuje možnosť podania opravného prostriedku proti rozhodnutiu o trovách konania, mala by sa primerane vzťahovať na túto otázku štvrtá časť Občianskeho súdneho poriadku, ktorá podanie odvolania proti rozhodnutiu o trovách konania nevylučuje. Odvolanie je teda

podľa názoru žalovaného prípustné, čo sa týka rozhodnutia o trovách konania, a to napriek nepoučeniu o tejto možnosti krajským súdom. Opačný výklad, teda neprípustnosť odvolania v tomto rozsahu, by mal za následok odňatie možnosti konať pred súdom účastníkom konania a vyjadriť sa k súdom priznaným, resp. nepriznaným trovám konania. V merite veci žalovaný poukazuje na ustanovenie § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a uvádza, že aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy v prípadoch, keď sú naplnené všetky predpoklady na priznanie náhrady trov konania, avšak súd dospeje k názoru, že sú tu dôvody osobitného zreteľa, pre ktoré náhradu trov celkom alebo sčasti neprizná. Výnimočnosť môže spočívať v okolnostiach danej veci, ale aj v okolnostiach na strane účastníkov konania. Žalovaný súhlasí so sťažovateľom, podľa ktorého účelom náhrady trov konania je kompenzovať účastníkovi konania výdavky, ktoré musel vynaložiť v dôsledku protiprávneho konania, proti ktorému sa musel brániť súdnou cestou. V danom prípade však nemožno konštatovať existenciu protiprávneho konania na strane žalovaného, keďže táto nebola v konaní konštatovaná, a teda nemožno považovať za preukázané, že výdavky vynaložené sťažovateľom boli účelné. Žalovaný dôrazne namieta sťažovateľom vykreslený postup správnych orgánov, ktoré by podľa jeho názoru mohli mať záujem na pasivite v súdnom konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia. Zrušenie rozhodnutia správneho orgánu z dôvodu nepredloženia administratívneho spisu nie je pre správny orgán v žiadnom smere žiaduce a argumentácia o následnom postupe správneho orgánu v súlade so sťažovateľovými predstavami je viac ako nepravdepodobná. Správny orgán vydáva rozhodnutia, ktoré sú podľa jeho názoru v súlade so zákonom, a nemá dôvod takéto rozhodnutia svojvoľne meniť podľa predstáv sťažovateľa, pokiaľ týmto nevyhovel v samotnom správnom konaní. Žalovaný správne aplikoval ustanovenie § 150 Občianskeho súdneho poriadku, keďže nebolo možné hovoriť o meritórnom úspechu sťažovateľa, pričom rozhodnutie bolo zrušené z iných vecných dôvodov, než uvádzal sťažovateľ v žalobe, čo je možné považovať za dôvod hodný osobitného zreteľa spočívajúci v okolnostiach danej veci. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane žalovaného na priznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi iba sčasti, príp. na jej nepriznanie, môže byť aj okolnosť, že žalobca mal z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom mal úspech iba čiastočný, resp. žiadny. Poukazuje tiež na uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 248/08 z 28. augusta 2008. Vzhľadom na uvedené skutočnosti

postupom krajského súdu nebolo žiadnym spôsobom zasiahnuté do základných práv a slobôd sťažovateľa, a žalovaný preto žiada, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Z repliky sťažovateľa z 27. júla 2011 doručenej osobne do podateľne ústavného súdu toho istého dňa vyplýva, že podľa § 246c ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku je opravný prostriedok v správnom súdnictve prípustný, len ak je to ustanovené v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku. Toto ustanovenie sa vzťahuje na akékoľvek rozhodnutie súdu vydané v rámci správneho súdnictva, teda aj na rozhodnutie o trovách konania, a tým vylučuje opravný prostriedok aj proti rozhodnutiu o trovách konania. Možno však dať žalovanému za pravdu, že takáto úprava je neústavná, nelogická a nesprávna a proti rozhodnutiu o trovách konania (nielen v správnom súdnictve) by vždy mal byť prípustný opravný prostriedok. Pokiaľ niekto nesie zodpovednosť za neústavnú a nerozumnú právnu úpravu občianskeho súdneho konania, je to práve žalovaný, do ktorého legislatívnej pôsobnosti táto otázka patrí. Pokiaľ sa žalovaný odvoláva na ustanovenie § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, robí tak nesprávne, lebo otázka trov konania je pre oblasť správneho súdnictva upravená v ustanovení § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Nie je však vôbec isté v tejto súvislosti, či krajský súd sťažovateľovi nepriznal náhradu trov konania z dôvodov hodných osobitného zreteľa alebo z dôvodu neúspechu vo veci, keďže v tejto časti nie je rozsudok krajského súdu dostatočne odôvodnený. Tvrdenie žalovaného, podľa ktorého v danom prípade nemožno konštatovať existenciu protiprávneho konania z jeho strany, iba potvrdzuje, aké sú jeho predstavy o plnení zákonných povinností. Patrí k najelementárnejším povinnostiam správneho orgánu predložiť súdu administratívne spisy (§ 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Žalovaný si túto zákonnú povinnosť nesplnil, v dôsledku čoho došlo k vydaniu kvázi sankčného rozsudku, ktorým bolo zrušené rozhodnutie žalovaného. Za tejto situácie nemožno mať ani najmenšiu pochybnosť o protiprávnosti postupu žalovaného, ktorý nepredložením spisu súdne konanie fakticky zmaril, keďže sťažovateľ žalobu podával preto, aby sa domohol svojho práva na informácie prostredníctvom meritórneho preskúmania rozhodnutia žalovaného v súdnom konaní. Sťažovateľ pritom musel vynaložiť na povinné zastúpenie advokátom finančné náklady, ktoré by mu podľa názoru žalovaného a krajského súdu nemali byť kompenzované, pretože v žalobe neuviedol ako dôvod nezákonnosti rozhodnutia žalovaného budúce nepredloženie

administratívneho spisu krajskému súdu zo strany žalovaného. Sťažovateľ však paradoxne takýto dôvod do žaloby ani uviesť nemohol, lebo počas plynutia zákonnej lehoty na podanie žaloby žalovaný ešte nebol krajským súdom vyzvaný na predloženie administratívneho spisu, takže táto vada postupu žalovaného v čase podania žaloby ešte neexistovala. V čase, keď vada vznikla, lehota na podanie žaloby už uplynula. Sťažovateľ sa o nepredložení administratívneho spisu dozvedel až z rozsudku, takže ani nemal kedy túto vadu namietať. Sťažovateľ by pritom z takéhoto dôvodu zrušenie rozsudku nikdy nežiadal, pretože zrušením rozhodnutia bez meritórneho preskúmania sa jeho právne postavenie iba zhoršilo, keďže sa oddialilo meritórne posúdenie jeho práva na informácie, o ktoré mu išlo predovšetkým. Sťažovateľ sa napokon domáha náhrady trov právneho zastúpenia advokátom v celkovej výške 628,37 €, a to za 4 úkony právnych služieb po 123,50 €, 4 režijné paušály po 7,41 € a 20 % dane z pridanej hodnoty v sume 104,73 €.

Zo stanoviska podpredsedu krajského súdu povereného zastupovaním predsedu krajského súdu z 28. júla 2011 doručeného ústavnému súdu faxom 28. júla 2011 a poštou 2. augusta 2011 vyplýva, že v súvislosti s vyjadrením žalovaného sa v celom rozsahu pridržiava vyjadrenia k sťažnosti z 2. júna 2011 a nemá viac čo dodať.

II.

Z rozsudku krajského súdu č. k. 1 S 276/2010-20 zo 17. marca 2011 vyplýva, že ním bolo zrušené rozhodnutie žalovaného sp. zn. 25/2010-11-I/ORK z 5. novembra 2010 podľa § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a vec vrátená na ďalšie konanie, pričom sťažovateľovi sa náhrada trov konania nepriznala. Podľa názoru krajského súdu rozhodnutie žalovaného bolo treba považovať za nepreskúmateľné z dôvodu, že žalovaný nepredložil krajskému súdu administratívny spis, a to aj napriek tej skutočnosti, že na jeho predloženie bol riadne písomne vyzvaný výzvou z 9. decembra 2010, ktorú prevzal 17. decembra 2010. Tým, že v dôsledku pasivity žalovaného nemal krajský súd ku dňu vydania rozhodnutia vo veci predmetný administratívny spis k dispozícii, bolo prakticky znemožnené preskúmať zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Krajský súd preto postupoval podľa ustanovenia § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku a napadnuté rozhodnutie žalovaného pre jeho nepreskúmateľnosť zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. O náhrade trov konania rozhodol

podľa § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku tak, že sťažovateľovi náhradu trov nepriznal, keďže rozhodnutie bolo zrušené z iných vecných dôvodov, než boli uvádzané v žalobe.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008 z 18. februára 2009 vyplýva, že v prerokúvanej veci krajský súd v prvostupňovom konaní zrušil rozhodnutie žalovaného orgánu verejnej správy, avšak z iných dôvodov, ako ktoré tvrdil žalobca. Vzhľadom na túto skutočnosť nepriznal úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov konania. Krajský súd bol toho názoru, že k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy došlo z dôvodu nesprávneho posúdenia veci, teda z iného dôvodu, než aký bol tvrdený v žalobe. Túto skutočnosť považoval krajský súd za dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý nebolo možné úspešnému žalobcovi priznať náhradu trov konania. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu vrátane výroku o náhrade trov konania potvrdil. V súvislosti s náhradou trov konania poukázal na ustanovenie § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Konštatoval, že procesnými predpokladmi na priznanie náhrady trov konania podľa tohto ustanovenia sú: 1. čiastočný alebo plný úspech žalobcu, 2. nejestvujúce dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by bránili priznaniu náhrady trov, a 3. skutočnosť, že sa žalobca náhrady trov konania výslovne nezriekol. Dôvody hodné osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov úspešnému žalobcovi musia existovať v okolnostiach prípadu, ktoré majú tiež inú kvalitu, ako v sporovom konaní. Dôvodom hodným osobitného zreteľa na strane žalovaného na priznanie náhrady trov konania úspešnému žalobcovi iba sčasti, prípadne jej nepriznanie môžu byť aj okolnosti, že žalobca mal z hľadiska žalobného petitu plný úspech, avšak vo vzťahu k žalobným dôvodom mal úspech iba čiastočný, resp. žiadny (napríklad, ak k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy došlo z dôvodov uvedených v ustanovení § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Z tejto zásady bolo potrebné vychádzať aj v prerokúvanej veci, keď žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného bolo síce súdom vyhovené, avšak z iných právnych dôvodov, ako namietal žalobca.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde(...)

Podľa § 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku predseda senátu vyžiada spisy žalovaného správneho orgánu, ktorý je povinný bez meškania ich predložiť spolu so spismi správneho orgánu prvého stupňa.

Podľa § 250k ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania. Môže tiež rozhodnúť, že sa náhrada trov celkom alebo sčasti neprizná, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08). V čl. 46 ods. 1 ústavy sa zaručuje základné právo na súdnu a inú právnu ochranu. Aj zákonná úprava platenia a náhrady trov konania obsiahnutá najmä v Občianskom súdnom poriadku určuje, či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy). Procesné predpisy, ktoré upravujú platenie a náhradu trov konania, treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Pritom treba dbať na to, aby nikto len z dôvodu, že uplatní svoje základné právo na súdnu ochranu, neutrpel materiálnu ujmu v dôsledku inštitútu platenia trov konania za predpokladu, že taký účastník konania bol úspešný, a to bez zreteľa na jeho postavenie v konaní (m. m. II. ÚS 56/05, IV. ÚS 147/08, II. ÚS 82/09).

Pri rozhodovaní všeobecných súdov o tom, či sú splnené podmienky ustanovenia § 150 Občianskeho súdneho poriadku pre výnimočné nepriznanie (úplné či čiastočné) náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania, je potrebné, aby skutkové okolnosti, v ktorých sa vidí naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania, boli preukázané, a to zo všetkých aspektov, ktoré sú podľa ustálenej praxe všeobecných súdov relevantné. V opačnom prípade môže dôjsť pri rozhodovaní o náhrade trov konania k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru (II. ÚS 122/09).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podstatou sťažnosti je námietka sťažovateľa, podľa ktorej záver krajského súdu o nepriznaní náhrady trov konania sťažovateľovi nie je dostatočne zdôvodnený, pretože z odôvodnenia nevyplýva, či krajský súd náhradu trov konania sťažovateľovi nepriznal pre neúspech vo veci, alebo zohľadnil dôvody hodné osobitného zreteľa, ktorých existenciu však ani len nenaznačil. Sťažovateľ sa preto nemôže z rozsudku dozvedieť dôvod nepriznania náhrady trov, hoci mal v konaní plný úspech. Ak by sa vychádzalo z toho, že

náhrada trov nebola priznaná z dôvodov hodných osobitného zreteľa, nebolo by možné takýto záver akceptovať.

Podľa názoru krajského súdu a žalovaného boli postup a rozhodnutie krajského súdu správne, keďže krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania postupoval v zmysle záverov vyplývajúcich z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Sžo 32/2008, ako aj záverov prijatých príslušným kolégiom najvyššieho súdu. Žalovaný navyše poukazuje na to, že sťažovateľ nevyužil možnosť podať proti rozsudku krajského súdu vo vzťahu k náhrade trov konania odvolanie.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno akceptovať tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého z odôvodnenia rozsudku nevyplýva, či náhrada trov nebola sťažovateľovi priznaná pre neúspech vo veci, alebo vzhľadom na zohľadnenie bližšie nedefinovaného dôvodu hodného osobitného zreteľa.

Je síce pravdou, že odôvodnenie výroku rozsudku krajského súdu č. k. 1 S 276/2010-20 zo 17. marca 2011 o nepriznaní náhrady trov konania sťažovateľovi je veľmi stručné, avšak napriek tomu dostatočne jasne a zrozumiteľne z neho vyplýva, že náhrada trov konania nebola sťažovateľovi priznaná z dôvodu hodného osobitného zreteľa v zmysle § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku, pričom krajský súd za dôvod hodný osobitného zreteľa považoval skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie žalovaného bolo zrušené z iných vecných dôvodov, než boli uvádzané v žalobe. Z hľadiska jasnosti a zrozumiteľnosti odôvodnenia rozsudku je podstatné, že krajský súd poukazuje na § 250k ods. 1 druhú vetu Občianskeho súdneho poriadku, teda tú vetu, podľa ktorej možno úspešnému účastníkovi konania nepriznať náhradu trov z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Odlišná je situácia týkajúca sa alternatívnej námietky sťažovateľa. Túto považuje ústavný súd za dôvodnú.

Zodpovedá skutočnosti, že dôvod, pre ktorý krajský súd správnej žalobe sťažovateľa vyhovel a rozhodnutie žalovaného zrušil, je celkom odlišný od dôvodov, ktorými argumentoval sťažovateľ vo svojej žalobe o preskúmanie právoplatného rozhodnutia

žalovaného. Z toho zároveň vyplýva, že skutková okolnosť, v ktorej videl krajský súd naplnenie dôvodu hodného osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania, bola nepochybne preukázaná (II. ÚS 122/09). Otázkou preto je, či uvedenú preukázanú skutočnosť možno právne kvalifikovať v zmysle § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku ako dôvod hodný osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov konania úspešnému účastníkovi konania. Práve táto otázka je medzi účastníkmi sporná.

Ako na to správne poukazuje sťažovateľ, krajský súd sa jeho žalobou v merite veci vôbec nezaoberal, a preto ani žalobné argumenty sťažovateľa nijako neposudzoval. Stalo sa tak preto, že napriek výzve krajského súdu žalovaný nepredložil krajskému súdu svoj administratívny spis nevyhnutný pre meritórne preskúmanie veci, hoci to bolo jeho zákonnou povinnosťou (§ 250d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku). Za takéhoto stavu krajský súd napadnuté rozhodnutie zrušil bez akéhokoľvek meritórneho preskúmania veci, a to z dôvodu absencie administratívneho spisu.

Možno urobiť predbežný záver, že krajský súd nemohol vecne skúmať podanú žalobu sťažovateľa preto, lebo žalovaný postupoval v konaní protizákonným spôsobom.

V konečnom dôsledku dospel krajský súd v otázke náhrady trov konania k takému paradoxnému záveru, ktorým žalovaného, ktorý zákon porušil, od trov konania odbremenil, a naopak, sťažovateľa, ktorý postupoval v súlade so zákonom, trovami konania zaťažil.

Podľa názoru ústavného súdu za dôvod hodný osobitného zreteľa v zmysle § 250k ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku nemožno považovať takú skutočnosť, ktorá (prípadne ktorej podklad) znamená vo svojej podstate porušenie zákona, resp. predstavuje nezákonný postup. Takýto výklad citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je arbitrárny, lebo zásadne popiera účel a význam tohto ustanovenia.

Na uvedenom závere nič nemení právny názor vyslovený najvyšším súdom v inom konaní vedenom pod sp. zn. 6 Sžo 32/2008, podľa ktorého dôvodom hodným osobitného zreteľa na nepriznanie náhrady trov úspešnému účastníkovi konania môže byť aj okolnosť, že v rozpore so žalobou namietanými skutočnosťami dôjde k zrušeniu rozhodnutia orgánu verejnej správy z dôvodov uvedených v ustanovení § 250j ods. 3 Občianskeho súdneho

poriadku, teda aj preto, že nebol správnemu súdu predložený administratívny spis. Prípad skúmaný najvyšším súdom v uvedenej veci nie je analogický, lebo rozhodnutie orgánu verejnej správy nebolo zrušené pre nepredloženie administratívneho spisu. Zovšeobecňujúci záver najvyššieho súdu ide preto v značnej miere nad skutkový rámec skúmaného prípadu.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v konaní vedenom krajským súdom pod sp. zn. 1 S 276/2010 (bod 1 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Berúc do úvahy citované ustanovenia ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 1 ÚS 276/2010-20 zo 17. marca 2011 vo výroku o náhrade trov konania a v rozsahu zrušenia vec vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu). V ďalšom bude povinnosťou krajského súdu riadiť sa právnym názorom ústavného súdu.

Právny zástupca sťažovateľa požiadal o priznanie náhrady trov právneho zastúpenia v sume 628,37 €. Vychádzal pritom zo štyroch úkonov právneho zastúpenia v roku 2011 (prevzatie a príprava zastupovania, sťažnosť, replika na vyjadrenie krajského súdu a replika na vyjadrenie žalovaného) po 123,50 €, zo štyroch režijných paušálov po 7,41 € a z 20 % dane z pridanej hodnoty vo výške 104,73 €. Ústavný súd požadovanú sumu trov právneho zastúpenia priznal (bod 3 výroku nálezu).

Napokon treba uviesť, že nebolo možné akceptovať námietku žalovaného, podľa ktorej sťažovateľ nepodal proti rozsudku krajského súdu odvolanie, hoci podľa žalovaného odvolanie proti výroku o náhrade trov bolo prípustné.

V uvedenej súvislosti je predovšetkým podstatné, že otázkou prípustnosti sťažnosti v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa ústavný súd zaoberal v rámci predbežného prerokovania sťažnosti a neprípustnosť sťažnosti nezistil.

Podľa § 246c ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku opravný prostriedok je prípustný, len ak je to ustanovené v tejto časti.

Treba prisvedčiť sťažovateľovi, že vzhľadom na citované ustanovenie v konaní podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku je akýkoľvek opravný prostriedok (teda aj odvolanie proti výroku o náhrade trov konania) prípustný iba vtedy, keď je to v tejto časti výslovne ustanovené.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011